

АРКАДИЙ СТРУГАЦКИ, БОРИС СТРУГАЦКИ ОТВЪН

Превод от руски: Е. Мутафова, 1983

chitanka.info

Разказ на участника в археологическата група „Апида“ К. Н. Сергеев

Неотдавна в едно от научно-популярните списания се появи обширен очерк за необичайни събития, станали през юли-август миналата година в околностите на Сталинабад. За съжаление, авторите на очерка очевидно са ползували информация от втора и трета ръка, при това недобросъвестна, и неволно са представили същността и обстоятелствата на събитията съвсем неправилно. Разсъжденията за „телемеханични диверсанти“ и „силициево-органични чудовища“, както и противоречивите показания на „очевидци“ за пламтящите планини и изядени цели крави и камиони не подлежат на никаква критика. Фактите бяха значително по-прости и в същото време много по-сложни от тези измислици.

Когато стана ясно, че официалният отчет на Сталинабадската комисия няма да се появи скоро в печата, професор Никитин ми предложи аз да публикувам истината за Пришелците, като един от малкото истински очевидци. „Изложете онова, което сте видели със собствените си очи — каза той. — Изложете своите впечатления. И не забравяйте дневника на Лозовски. Това е ваше право.“

Пристъпвайки към разказа, предупреждавам, че ще излагам събитията от наша гледна точка — гледната точка на археологическата група, заета с разкопки на така наречената „крепост на Апида“, на петдесет километра югоизточно от Пенджикент.

Групата се състоеше от пет човека. В нея имаше трима археолози: началникът на групата — Борис Янович Лозовски, моят стар приятел таджикът Джамил Каримов и аз. Освен нас в групата участваха двама работници от местните жители и шофьорът Коля.

„Крепостта на Апида“ е хълм, висок тридесет метра, който се намира в тясна долина, притисната между планини. В долината тече река с чиста и студена вода. Край реката минава пътят за Пенджикентския оазис.

На върха на хълма ние копаехме жилищата на древните таджики. В подножието му беше разположен лагерът: две черни палатки и малиново знаме с изображението на согадийска монета (кръг с квадратен отвор в средата). Таджикският замък от III век няма нищо

общо със зъбчатите стени и подвижните мостове на феодалните замъци в Европа. Разкопан, той представлява две-три равни площадки, оградени под формата на квадрат с ограда, фактически от „замъка“ остава само подът. На него могат да се намерят остатъци от дърва за горене, парчета от глинени съдове и съвсем съвременни скорпиони, а ако ви провърви — и някоя стара зеленясала монета.

Групата разполагаше с джип — старичък ГАЗ–69, с който извършвахме археологически разузнавания по ужасните планински пътища. Вечерта преди деня, когато се появиха Пришелците, Лозовски отиде с този джип в Пенджикент за продукти и ние го чакахме да се върне на 14 август сутринта. Колата не се върна и заедно с изчезването ѝ започна веригата от удивителни и непонятни произшествия.

Седях в палатката и пуших, като чаках да се измият керамичните фрагменти, които бях поставил в един леген и потопил в реката. Слънцето като че ли висеше право в зенита, макар че беше вече три часа следобед. Джамил копаяше на върха на хълма с местните работници. Примусът съскаше. Вареше се елдена каша. Беше задушно, знойно и прашно. Пуших и измислях причини, които биха задържали Лозовски в Пенджикент. Закъсняваше вече с цели шест часа. Беше ни се свършила газта, имахме само две кутии консерви и половин пакет чай. Щеше да бъде много неприятно, ако Лозовски не се върнеше днес. Измисляйки си поредната причина (Лозовски е решил да позвъни в Москва), станах, протегнах се и за първи път видях Пришелеца.

Стоеше неподвижно пред входа на палатката, матовочерен, на ръст колкото голямо куче, приличащ на грамаден паяк. Имаше кръгло и плоско като часовник тяло и членести крака. По-подробно не мога да го опиша, бях твърде изумен и озадачен. След секунда Пришелецът се заклати и тръгна право към мен. Гледах слисано как бавно пристъпва с краката си, оставяйки в праха дупчести следи — уродлив силует на фона на осветената от слънцето жълта сипеца се глина.

Забележете, нямах и понятие, че това е Пришелец. Мислех, че е някакво неизвестно животно; приближаваше се към мен, странно извъртайки краката си, няма и безоко. Хукнах да бягам. В същия миг се чу тихо щракане и внезапно блесна ослепителна светлина, толкова ярка, че неволно замижах, а когато отворих очи, през червените разливащи се петна го видях на една крачка по-близо, вече в сянката на палатката. „Господи!...“ — промърморих. Той стоеше над нашия

сандък с продукти и струва ми се, ровеше в него с двата си предни крака, блесна на слънцето и веднага изчезна някъде една от консервените кутии. След това „паякът“ се придвижи встрани и се скри от погледа ми. В този миг примусът млъкна, чу се метален звън.

Не зная какво би направил на мое място един здравомислещ човек. Аз не можех да разсъждавам трезво. Помня, че закрещях с цял глас, може би, за да изплаша „паяка“ или пък, за да си придам смелост, изскочих от палатката, притичах няколко крачки и спрях задъхан. Нищо не се беше променило. Околните планини, залети от слънцето, бяха потънали в дрямка, реката шумеше и течеше като разтопено сребро, а на върха на хълма стърчаха белите плъстени шапки на работниците. И изведнъж отново видях Пришелеца. Той бързо се носеше по склона, леко и безшумно, като че ли се плъзгаше по въздуха. Краката му почти не се забелязваха, но виждах ясно странната рязка сянка, бягаща редом с него по твърдата сива трева. После изчезна.

От върха на хълма се чува викове — Джамил заедно с работниците се спускаше надолу и ми даваше знак да сменя кашата от примуса и да поставя чайника. Те нищо не подозираха и бяха изумени, когато ги посрещнах със странните думи: „Паякът отнесе примуса и консервите...“ След това Джамил казваше, че гледката била страшна. Седял съм до палатката и съм изтърсвал пепелта от цигарата си в тенджерата с кашата. Очите ми били облепени до бяло и изплашено съм се оглеждал. Като видях, че старият ми приятел ме смята за луд, започнах бързо и объркано да му излагам същността на събитието, с което окончателно затвърдих у него това мнение. От всичко, което ставаше, работниците разбраха само, че чай няма и няма да има. Разочаровани, те мълчаливо хапнаха от изстиналата каша и влязоха в палатката си да играят на биштокутар^[1]. Джамил също хапна, запушихме и той ме изслуша в по-спокойна обстановка. Като помисли, каза, че всичко това ми се е сторило вследствие на слаб слънчев удар. Незабавно му възразих: първо, на слънце аз ходя само с шапка и второ, къде са примусът и консервата? Джамил отвърна, че бих могъл в безсъзнателно състояние да изхвърля изчезналите предмети в реката. Обидих се, но все пак станахме и като нагазихме до колене в прозрачната вода, започнахме да бъркаме с ръце по дъното. Намерих Джамилевия часовник, който изчезна преди една седмица. Върнахме

се обратно и Джамил отново започна да мисли. А дали не съм усетил някаква странна миризма — запита внезапно той. Не, отвърнах му, май че нямаше миризма. Дали не съм забелязал крила на паяка? Не, паякът нямаше крила. Ами помня ли коя дата сме днес? Разсърдих се и му казах, че по всяка вероятност днес е четиринадесети, а деня от седмицата не помня, но това не означава нищо, тъй като самият Джамил сигурно не помни нито едното, нито другото. Джамил призна, че той наистина помни само годината и месеца и че сме се забутали в такъв пущинак, където няма нито календари, нито вестници.

След това огледахме местността. Не намерихме никакви следи, с изключение на едва личащите ямички до входа на палатката. А после разбрахме, че освен примуса и консервата „паякът“ е замъкнал и моя дневник, кутия с моливи и пакета с най-ценните археологически находки.

— Ама че гадина — каза Джамил объркан.

Настъпи вечерта. По долината запълзя слоеста бяла мъгла, над хребета изгря съзвездието Скорпион, напомнящо на трипръста лапа, замириса на свеж нощен вятър. Работниците скоро заспаха, а ние лежахме на походните легла и обсъждахме събитията. След като мълча дълго, Джамил замислено каза, че според него, между появата на „паяка“ и закъснението на Лозовски може би има някаква връзка. Самият аз мислех за това, но не отговорих. Тогава той още веднъж изброи изчезвалите предмети и изказа чудовищното предположение, че „паякът“ е бил добре маскиран крадец. Задряхмах.

Разбуди ме странен звук, приличащ на шум от мощни авиомотори. Известно време лежах и се ослушвах. После станах и погледнах навън. Беше дълбока нощ, часът беше около един и половина. Небето беше осеяно с ярки ледени звезди, от планинските върхове бяха останали само мрачни, дълбоки сенки. След това на отсрещния планински склон се появи ярко светло петно, което запълзя надолу, угасна и отново се появи, но вече значително по-надясно. Шумът се усили.

— Какво е това? — разтревожено попита Джамил.

Бучеше някъде съвсем наблизо и изведнъж ослепителна бяло-синкава светлина озари върха на нашия хълм. Той заприлича на блестящ леден връх. Това продължи няколко секунди. После светлината угасна и бученето затихна. Черна тъмнина и тишина

паднаха мълниеносно върху лагера. От палатката на работниците се чува изплашени викове. Невидимият Джамил завика нещо по таджикски, чу се шум от бързаци крачки по едрия чакъл. Отново се раздаде мощен рев, вдигна се над долината, бързо заглъхвайки някъде надалече. Стори ми се, че видях тъмно продълговато тяло да се плъзга между звездите в посока югоизток.

Дойде Джамил с работниците. Седнахме в кръг, запушихме и напрегнато се вслушвахме във всеки звук. Джамил шепнешком каза, че без съмнение, ние се намираме в центъра на някакви събития. Не му възразих. Накрая на всички стана студено и се разотидохме по палатките си.

— Е, какво става със слънчевия удар и с преоблечените крадци?
— осведомих се аз.

Джамил не отговори нищо и едва след няколко минути попита:

— А ако отново дойдат?

— Не зная — отговорих аз.

Но те не дойдоха.

На другия ден се качихме до разкопките и открихме, че не е останало и парче от намереното предишната вечер: цялата керамика беше изчезнала. Равните площадки на пода в разкопаните помещения на крепостта бяха покрити с дупчести следи. Купчината изхвърлена пръст беше заравнена, като че ли върху нея е минал валяк за асфалтиране. На две места стената беше разрушена. Работниците говореха шепнешком. Страхуваха се, а и ние също.

Колата с Лозовски още не идваше. На закуска ядохме започнал да плесенясва хляб и пихме студена вода. Когато свършихме хляба, посъветвах се с Джамил и решително потеглих към Пенджикент, като разчитах да се кача по пътя на някоя кола.

Първите няколко километра изминах без произшествия. Стените на клисурата се приближаваха и отдалечаваха, вятърът вдигаше прах по криволичещия път, реката шумеше. До най-близкия населен пункт оставаха още десетина километра, когато във въздуха се появи Черният Вертолет. Летеше ниско над пътя, с глухо буботене премина над главата ми и изчезна зад завоя на клисурата, като след себе си остави струя горещ въздух. Той не беше зелен като нашите военни вертолети, или сребрист, като транспортно-пътническите. Изглеждаше матовочерен и проблясваше на слънцето като цев на пушка. Цвета му,

необичайната му форма и мощното глухо бучене — всичко това веднага ми напомни за събитията от миналата нощ, за „паяците“ и отново ми стана страшно.

Ускорих крачки, след това затичах. Зад завоя видях кола ГАЗ–69. Близо до нея стояха трима души и гледаха във вече празното небе. Изплаших се, че ще тръгнат веднага, закрепях и затичах с всички сили. Те се обърнаха, след което единият от тях легна на земята и се пъкна под колата. Останалите двама, широкоплещести брадати момчета, очевидно геолози, продължиха да ме гледат.

— Ще ме вземете ли до Пенджикент? — извиках аз.

Те продължаваха мълчаливо и съсредоточено да ме разглеждат и аз помислих, че не са чули въпроса ми.

— Здравейте — казах аз. — Селям алейкум...

По-високият мълчаливо се обърна и се качи в кабината. Ниският ми отговори мрачно: „Привет“ и отново се взря в небето. И аз погледнах нагоре. Там нямаше нищо, освен един неподвижен ястреб.

— Не отивате ли в Пенджикент? — попитах аз.

— А ти кой си? — попита по-ниският.

Високият стана; на широкия му колан видях пистолет в кобур.

Разказах, че съм археолог и че правим разкопки на „Крепостта на Апида“. Споменах за Лозовски и за положението в лагера. За паяка и за нощната тревога премълчах.

— Аз познавам Лозовски — каза изведнъж високият. — Хубав човек. Бихме ви взели, разбира се, но сами виждате — авария.

Внезапно Черният Вертолет изскочи зад склона и стремително се понесе над пътя право към нас.

— Дявол знае що за машина е това! — промърмори ниският.

Вертолетът се извиси към небето и увисна високо над главите ни. След това стремително започна да пада надолу, в корема му се отвори зловеща дупка и той започна да се спуска все по-ниско, право към нас.

Високият изскочи от колата и се хвърли встрани, хващайки ме за ръкава. Опомних се в пътната канавка, с очи, наблъскани с прах и успях да видя само, че Черният Вертолет е кацнал на пътя. Смерчът, вдигнат от могъщите му витла, ми отнесе шапката и покри всичко наоколо с жълт облак прах. След това блесна същата ослепителна светлина и аз извиках от болка в очите. Когато прахът се разнесе, на

пътя нямаше нищо. Джипът ГАЗ–69 беше изчезнал. Черното тяло на вертолета се издигаше високо над клисурата...

Не видях повече нито Пришелците, нито техните въздушни кораби. Джамил и работниците бяха видели един вертолет в същия ден и още два на 16 август.

По-нататъшните ми приключения са свързани с Пришелците само косвено. Добрах се до Пенджикент на попътна кола. Там ми казаха, че Лозовски е тръгнал обратно още сутринта на 14, а Коля, шофьорът на нашата група, се върнал същия ден без Лозовски и са го задържали в милицията, защото явно е потрошил колата и убил Лозовски, но не иска да каже кога и къде и се оправдава с някакви небивалици за въздушно нападение.

Втурнах се към милицията. Коля седеше при дежурния на дървената пейка и преживяваше тежко човешката несправедливост. Според неговите думи на около четиридесет километра от Пенджикент Лозовски се отбил да разгледа някакво тепе встрани от пътя. След двадесет минути долетял Вертолета и завлякъл джипа. Лозовски също пропаднал неизвестно къде.

Пенджикентската прокуратура заведе „Дело за изчезването и предполагаемото убийство на гражданина Лозовски“, по което Коля беше привлечен като заподозрян, а Джамил, работниците и аз — като свидетели. „Делото“ беше прекратено едва след като пристигна комисия качело с професор Никитин. Няма да разказвам подробности за всичко това.

Дълго се измъчвахме в предположения откъде се взеха и какво представляват Пришелците. Всичко стана ясно едва в средата на септември, след като бяха открити площадката за кацане на Пришелците и дневникът на Борис Янович. Намерили я бяха граничарите, които, ползувайки показанията на очевидци, проследили няколко трасета на Черни Вертолети. Площадката бе в котловина, притисната от планинските хребети, на около петнадесет километра западно от „Крепостта на Апида“. Диаметърът ѝ бе около двеста метра, почвата на много места изглеждаше обгорена, а растителността — овъглена. Там бе намерен един от изчезналите джипове (ГАЗ–69), смазан, измит, но без гориво, няколко предмета от неизвестен материал и с неизвестно предназначение (изпратени за изследване) и най-

важното — дневникът на археологическата група „Апида“ със забележителните записки на Борис Янович Лозовски.

Дневника намериха на задната седалка на джипа. Той не беше пострадал нито от влагата, нито от слънцето, само се беше покрил със слой прах. Две трети от дневника бяха запълнени с отчетите за разкопките и изследванията в околностите на „Крепостта на Апида“, но в края му, на дванадесет страници бе изложена кратка повест, която според дълбокото ми убеждение, има по-голяма стойност от който и да е роман и от много научни и философски трудове.

Лозовски беше писал с молив, съдейки по почерка, винаги бързо и често доста несвързано. Някои неща от написаното са неразбрани, но повечето хвърлят светлина върху редица неясни детайли от събитията. Всичко е изключително интересно, особено изводите, които Лозовски прави по отношение на Пришелците. Дневникът бе даден на мен, като временно изпълняващ длъжността началник на групата „Апида“ от следователя на Пенджикентската прокуратура, веднага след като „Делото за изчезването“ и така нататък бе прекратено „поради липса на престъпление“. По-долу давам изцяло тези записки, като ги коментирам на някои не съвсем ясни места.

СТРАНИЦИ ОТ ДНЕВНИКА НА Б. Н. ЛОЗОВСКИ

14 август

(Рисунка на нещо като гугла на гъба мухоморка — силно сплескан конус. До нея за сравнение е нарисуван автомобил и човек. Надпис: „Космически кораб?“ върху конуса има няколко точки, към които сочат стрелки: „входове“. На върха на конуса има надпис: „Тук товарят“. Отстрани: „Височина 14 метра, диаметър при основата 40 метра.“)

Вертолетът донесе още една кола — ГАЗ–69, с номер ЖД–19–19. Пришелците се закатериха по нея, разглобиха мотора, след това я натовариха на кораба. Нашият джип засега стои долу. Разтоварих всички продукти, но те не ги докосват. Не ми обръщат никакво внимание, дори ми е обидно. Може би ще мога да избягам, но засега не искам... (Следва отвратителна рисунка, изобразяваща очевидно един от Пришелците.)

Не мога да рисувам. Черно дисковидно тяло с диаметър около един метър. Осем, у някои десет крака, тънки и дълги като на паяк, с

три стави. Ставите се движат във всички посоки. Не се виждат нито очи, нито уши, но без съмнение виждат и чуват прекрасно. Движат се невероятно бързо, като черни мълнии. Тичат по почти отвесната стръмнина като мухи. Нямаат предна и задна част на тялото. Когато притичват близо до мен, чувствавам лек свеж дъх, подобен на мириса на озон. Цвърчат като щурци. Живо, разумно... (Изречението не е довършено.)

Вертолетът донесе една крава. Дебела и много глупава. Щом стъпи на земята и започна да къса обгорелите бодли. Около ѝ се събраха шест Пришелеца, зацвърчаха, от време на време святкаха. Имат огромна сила — един от тях хвана кравата за краката и леко я обърна по гръб. Натовариха я. С продукти ли се запасяват?

Опитах се да поведе разговор, приближих ги, но не ми обръщат внимание.

Вертолетът докара купа сено и я натовари на кораба... Има не по-малко от девет Пришелеца и три вертолета.

Все пак ме следят. Скрих се зад камъните. Един Пришелец тръгна след мен, зацвърча, после ме остави...

Без съмнение, това е космически кораб. Седях в сянката на скалата и изведнъж Пришелците се разбягаха на различни страни. Тогава корабът изведнъж се вдигна на няколко метра във въздуха и отново се спусна. Леко, като перушинка. Нито шум, нито огън, никакви признаци за работа на двигатели. Само камъните изхрущяха.

Един от тях има очи — пет блестящи копчета по края на тялото. Те са разноцветни и отляво надясно се редуват — синьозелено, синьо, виолетово и две черни. Впрочем, може би това не са очи, защото повечето са насочени не там, където се движи притежателя им. В тъмното очите светят...

15 август

През нощта почти не спях. Долитаха и отлитаха вертолети, тичаха и цвърчаха Пришелците. И всичко това в пълна тъмнина. Само понякога имаше ярки припламвания...

Четвърти джип, също ГАЗ-69 ЖФ-73-98. И пак без шофьор. Защо? Избират момент, когато шофьорът се отдалечава?...

Пришелецът лови гущери — много ловко. Тича на три крака, с останалите лови наведнъж по два, по три гущера...

Да, мога да си отида, ако искам. Току що се върнах от пропастта. А от нея до Пенджикентския склон е един хвърлей място, не повече от три часа пеш. Но няма да си отида. Трябва да видя как ще свърши всичко...

Натовариха цяло стадо овце и огромно количество сено. Вече успяха да разберат с какво се хранят овцете. Умни твари! Очевидно, искат да закарат живи крави и овце или се запасяват с продоволствие. И все пак не е ясно защо така явно и упорито игнорират хората. Или хората за тях са по-малко интересни, отколкото кравите? Нашата кола също я натовариха...

... също разбират? Какво ли ще стане, ако полетя с тях? Да се опитам да ги убедя или тайно да проникна в кораба? Ще позволят ли?...

... Два винта, понякога четири. Колко са перките не успях да преброя. Дължината на корпуса е около осем метра. Всичко е направено от матовочерен материал, шевове не се виждат. Според мен, това не е метал. Нещо като пластмаса. Не разбирам как да се промъкна вътре. Никакви люкове не се виждат... (Вероятно това е описание на вертолетите.)

Очевидно, аз съм единственият човек, попаднал в такива обстоятелства. Страх ме е. Но какво да правя? Трябва, трябва да летя, просто е необходимо...

На върха на кораба отново се появи „таралежи“. (Неясно. За „таралежи“ Лозовски повече никъде не споменава.) Затъркаляха се, светнаха и изчезнаха. Силно мирише на озон...

Долетя вертолет с вдлъбнатина от удар колкото юмрук. Кацна, поправи се (?) и в този момент откъм планината долетяха два наши реактивни изстребителя. Какво ли се е случило?

Пришелците продължават да тичат, сякаш нищо не се е случило. Ако е било сблъскване... (Не е завършено.)

... теоретически... (Неразбрана фраза.) Трябва да си го обясня. Очевидно, те не разбират. Или го смятат под достойнството си...

Поразяващо! Още не мога да дойда на себе си от учудване. Нима това са машини??? Само на две крачки от мен двама Пришелци разглобяваха трети! Не вярвам на очите си! Необикновено сложно устройство, не зная дори как да го опиша. Съжалявам, че не съм инженер. Впрочем, това едва ли би ми помогнало. Снеха бронята на

гърба му, под нея има звездообразен... (Незавършено.) Под корема има резервоар с доста голяма вместимост, но как слагат там различни предмети, не е ясно. Машини!...

Сглобиха го, оставиха му само четири крака, но затова пък му добавиха нещо като грамадна щипка. Щом монтажът завърши, „новороденият“ скочи и изтича в кораба...

Голяма част от тялото е заета от звездообразния предмет от бял материал, наподобяващ пемза или сюнгер...

Кои са стопаните на тези машини? Може би Пришелците се управляват от вътрешността на кораба?

Разумни машини? Глупости! Кибернетика или телеуправление? Някакви чудеса. И кой може да попречи на стопаните да излязат навън?...

Разбират разликата между хора и животни. Затова не вземат хора. Хуманно. Вероятно мен ме взеха по погрешка... Жена ми няма да ми прости...

Много малко са шансовете да остана жив. Глад, студ, космическо излъчване, милиони други случайности. Корабът явно не е приспособен за транспортиране на „зайци“. Шансът най-общо е едно на сто. Но аз нямам право да го изпусна. Трябва да установя контакт!

Нощ, часът е дванадесет. Пиша на фенерче. Когато го запалих, един от пришелците дотича, светна и избяга. През цялата вечер те строиха някакво съоръжение, приличащо на кула. Дълго ги следих. Всичките им движения са абсолютно точни. И как съгласувано работят! Свободно се движат без светлина. Вертолетите непрекъснато са в полет...

Да предположим, че аз... (Не е завършено.)

16 август, 16 часа

... Към онзи, който ще намери този бележник. Моля да се предаде на адрес: Ленинград, Държавния Ермитаж, отдел Средна Азия.

На 14 август в 9 часа сутринта мене, Борис Янович Лозовски, ме отвлече Черният Вертолет и ме докара тук, в лагера на Пришелците. До днес според възможностите водех записки на своите наблюдения... (няколко реда са нечетливи) и четири автомобила. Основни изводи: 1} това са Пришелци отвън, гости от Марс, Венера или от някаква друга

планета; 2) Пришелците са необикновено сложни и точни механизми и техният космически кораб се управлява автоматично.

Пришелците ме разгледаха, съблякоха ме и, според мен, ме фотографираха. Не ми причинаха вреда и по-нататък не ми обръщаха особено внимание. Предоставена ми беше пълна свобода.

Очевидно, корабът се готви за отлитане, тъй като сутринта пред очите ми бяха разглобени и трите Черни Вертолета и петте Пришелци. Моите продукти са натоварени. На площадката останаха само няколко части от кулата и един ГАЗ–69.

Аз, Борис Янович Лозовски, реших да проникна в кораба на Пришелците и да летя с него. Обмислих всичко. Продуктите ще ми стигнат за около месец, какво ще стане по-нататък не зная, но аз трябва да летя. Разчитам, като проникна в кораба, да намеря кравите и овцете и да остана с тях. Първо, ще бъде по-весело и второ, ще имам запас от месо за черни дни. Не зная как стои въпросът с водата. Впрочем, аз имам нож и при нужда ще използвам кръв... (Зачеркнато). Ако остана жив, в което не се съмнявам, ще положа всички усилия да се свържа със Земята и да се върна обратно с Господарите на Пришелците. Мисля, че ще съумея да ги убедя.

До Лозовска, Мария Ивановна. Скъпа, любима Машенка! Надявам се, че тези редове ще стигнат до теб, когато всичко ще бъде наред. Но ако се случи най-лошото, не ме съди. Не можех да постъпя другояче. Помни само, че винаги съм те обичал и ми прости. Целуни нашия Гриша. Когато порасне, ще му разкажеш за мен. Та аз съвсем не съм лош човек, че моят син да не се гордее с баща си. Как мислиш? Това е всичко. Току що един от Пришелците се върна на кораба. Отивам. Прощавай. Целувам те, винаги твой Борис...

Докато пишех, Пришелците прибраха двете стълби. Остана една. Трябва... (Цял нечетлив пасаж, сякаш Лозовски е писал без да гледа.) Време е да вървя. А ако не ме пуснат? Трябва да се промъкна! Двама още са под кораба. Е, Лозовски, напред! Страшничко е. Впрочем, глупости. Това са машини, а нали аз съм човек...

На това място записките прекъсват. Лозовски не се е върнал повече в джипа. Не се е върнал, защото корабът е излетял. Скептиците казват, че това е нещастен случай. Но аз от самото начало бях искрено

и дълбоко убеден, че нашият славен шеф е жив и вижда онова, което ние и на сън няма да можем да видим.

Той ще се върне и аз му завиждам. И винаги ще му завиждам, даже и да не се върне. Това е най-смелият човек, когото познавам.

Да, не всеки би бил способен на такава постъпка. Питах мнозина за това. Някои казваха честно: „Не. Страшно е“. Болшинството отговаряха: „Не зная. Всичко зависи от конкретните обстоятелства“. Аз не бих се решил. Видях „паяка“ и даже сега, когато зная, че това е само машина, не мога да му се доверя. И тези зловещи Черни Вертолети... Представете си, че сте в дълбините на чужд космически кораб, обкръжен от мъртви механизми, представете си, че летите в ледената пустота — дни, месеци, може би години, без надежда за връщане и ще разберете какво имам предвид.

Впрочем това е всичко. Сега няколко думи за събитията по-късно.

В средата на септември от Москва пристигна комисията на професор Никитин и всички ние — аз, Джамил, шофьорът Коля, работниците — трябваше да изпишем купища хартия и да отговорим на хиляди въпроси.

Занимавахме се с това около седмица, после се върнахме в Ленинград.

Може би скептиците са прави и ние никога няма да разберем природата на нашите гости отвън, устройството на техния звездолет, удивителните механизми, които те бяха изпратили на Земята и най-важното — коя е причината за неочакваното им посещение. Но каквото и да твърдят скептиците, мисля, че Пришелците ще се върнат. Борис Янович Лозовски ще бъде първият им преводач. Ще му се наложи до съвършенство да изучи езика на далечните съседи — само той ще може да им обясни по какъв начин на Земята съвършени автомобили с висока проходимост се оказват редом с парчета от глинени гърнета отпреди 16 века.

НА БОРДА НА „ЛЕТЯЩИЯ ХОЛАНДЕЦ“

Разказ на бившия началник на археологическата група „Апида“
Б. Я. Лозовски

Защо се реших на това? Сложен въпрос. Сега ми е трудно да се ориентирам в тогавашните си мисли и преживявания. Просто

чувствувах, че трябва да летя, че не мога да не летя. Та аз бях единственото звено, което свързваше нашето земно човечество със Стопаните на Пришелците. Стопаните лекомислено се бяха доверили на своите безмозъчни машини и аз бях длъжен да поправа техния пропуск. Нещо от този сорт. И, разбира се, огромното любопитство.

Ясно съзнавах, че шансът ми е едно на хиляда, може би на милион. Че най-вероятно е завинаги да изгубя жена си, сина си, приятелите си, любимата работа, да изгубя своята Земя. Особено тежко ми беше при мисълта за жена ми. Но усещането за грандиозността на задачата... Този малък, единствен шанс изпълваше въображението ми, той откриваше невиджани, ослепителни перспективи. Никога не бих си простил, ако се бях ограничил със зяпнали уста да изпратя с очи излитация звездолет от друг свят. Това би било предателство. Предателство спрямо Земята и науката, спрямо всичко, в което вярвах и за което живеях. Мисля, че всеки на моето място би почувствувал същото. И все пак колко трудно беше да се реша!

Както вече знаете, последните записки направих сутринта на 16 август. Беше ясно, че Пришелците нямат намерение да товарят последната кола, вероятно защото един такъв джип вече беше натоварен. Сложих дневника на задната седалка, хвърлих молива и се огледах. Недалеч от една пукнатина бълбукаше изворче с чиста студена вода. Напълних манерката и я мушнах в пазвата си. Имах на разположение тази манерка, две кутии рибни консерви и джобно фенерче с резервна батерия. Не беше много... Разчитах веднага да намеря помещението в звездолета, в което бяха прибрани овцете и кравите, и да остана там. И тъй като натоварената храна за животните не беше в голямо количество, предполагах, че ще пристигна на другата планета за не повече от седмица. Как съм се лъгал! Но за това — после.

Когато приближих до стълбата, Пришелците, които правеха нещо под дъното на кораба, спряха и се втренчиха в мен. Това е техен обикновен маниер — да спират работата си, когато се приближиш до тях, и да замръзват в най-нелепи пози. Аз също спрях. Реших, че бяха разбрали намерението ми и то не им харесваше. Срам ме е да си призная, но изпитах известно облекчение. Твърде топло и ласкаво бе сутрешното слънце и твърде чужди — невероятно чужди — изглеждаха тези черни твари с изпочупени крака. И изровената,

овъглена земя. И широката пружинираща стълба — истински път към другия свят... Пришелците очевидно се нагледаха достатъчно и отново се върнаха към заниманията си, като ме оставиха сам на себе си. Пътят беше отново открит, отстъплението бе отрязано.

Помня, че се опитвах да се убедя сам, че е много важно да се върна и да потърся куртката си, която бях съблякъл преди половин час, когато слънцето беше започнало да напича. Стоях, поставил единия си крак върху стълбата, и се озъртах встрани, търсейки я с очи. И колкото по-внимателно оглеждах всяка яма на площадката, толкова по-ясно ми ставаше, че куртката е най-необходимият предмет от тоалета ми и че да се запознавам със Стопаните на Пришелците без куртка, в мръсно долнище от анцуг и мрежеста фланелка с цвета на пролетен сняг, ще бъде просто неприлично. Стоях, безсмислено се пулех на всички страни и размишлявах. Наоколо цареше тишина, само Пришелците цвърчаха тихичко. После пред очите ми с басово жужукане прелетя стършел, аз се опомних и започнах да се катеря по стълбата.

Стълбата беше стръмна и пружинираше силно; след няколко крачки почувствах непреодолимо влечение да запълзя на четири крака, но кой знае защо ме досрамя да го направя. Накрая с треперещи от напрежение крака преодолях последните няколко метра и хлътнах в люка.

Озовах се в тесен коридор, който се спускаше наклонено в тъмнината към вътрешността на кораба. Разсеяната дневна светлина проникваше през люка и слабо осветяваше сивите, грапави на пипане стени. Подът, върху който седях, беше студен, и, както ми се стори, тихо вибрираше. Беше сумрачно, много тихо и прохладно.

Погледнах надолу. На площадката нямаше никаква промяна. Самотният джип, залят от слънчевата светлина, приличаше отдалеч на детска играчка. Помислих, че люкът се намира значително по-високо, отколкото си представях отдолу.

Изведнъж видях един от Пришелците. Без да бърза, той приближи до стълбата, спря се, като че ли се прецелваше, и изведнъж стремително затича нагоре, право към мен. Притиснах се към стената на коридора. Бях извън себе си от мисълта, че той ще дойде съвсем близо до мен и ще ме докосне. Но нищо не се случи. Светлината в люка за миг се скри, обгърна ме тъмнина и свежа миризма на озон и той притича край мен, без да се спира. Тогава тръгнах след него,

повтаряйки си, че не бива да се обръщам. Страхувах се много, че няма да издържа и ще избягам. Отначало вървах приведен, но после реших, че това е глупаво и се изправих, но раменете и тилът ми се опряха в невидим таван, също студен и грапав, както стените и подът. Тук за първи път се огледах. Далече отзад и не знам защо отгоре синееше късче небе. Стори ми се, че лежа на дъното на дълбок кладенец. Извадих фенерчето да погледна какво става пред мен. Резултатът ме порази. Коридорът свършваше. Точно пред мен имаше стена, сива, грапава и топла на пипане.

Не разбрах къде се беше дянал Пришелецът, който беше притичал тук преди минута. Още веднъж осветих стената и внезапно открих в долната ѝ част голям кръгъл отвор. Можех да се закълна, че преди секунда го нямаше, но сега беше там и аз на четири крака пропълзах в него, светейки си с фенерчето.

Ако в коридора беше студено и тъмно като в мазе, тук беше тъмно като в гроб, но много по-топло. Станах и изведнъж почувствувах, че мога да се изправа в цял ръст. Таванът изчезна. Светлината на фенерчето потъна в тъмнината над главата ми и извади от мрака отляво и отдясно някакви странни купчини. Отпред беше празно. Направих няколко крачки и започнах да се оглеждам. Отначало нищо не можех да разбера — стори ми се, че наоколо се издигат огромни камари от покриви на автомобили. Сякаш се намирах в някакъв склад. Бавно тръгнах по тесния проход между купчините, като през цялото време се озъртах. Едва след няколко минути се реших да опипам най-близката камара. Това бяха Пришелци! Впрочем, не самите паякообразни машини, а техните плоски и кръгли тела. Те лежаха един върху друг съвършено неподвижни и твърде малко приличаха на онези стремителни черни механизми, които толкова ме поразяваха със своята подвижност и енергия. Крака не видях, явно те бяха отвинтени.

Докато стоях, озъртайки се и шарейки с лъча на фенерчето, отзад се чу металическо почукване. Обърнах се и видях един Пришелец, вероятно последният от останалите, който се движеше по прохода към мен. На няколко крачки от мен той се спря, замря в лъча светлина, след което ловко се изкатери по камарата и изчезна от погледа ми. Около минута нещо шумолеше и щракаше над главата ми, след това настъпи пълна тишина и аз съвсем инстинктивно усетих, че в цялото това

вероятно огромно помещение освен мен няма нито едно живо същество.

Затичах, буквално затичах обратно и скоро отново опрях до стена. Трескаво шарех с лъча на фенерчето по нея, търсейки отвора, през който проникнах тук, но него го нямаше. Извиках. Гласът ми затрептя в топлия въздух и угасна в тъмнината. И в същия миг подът под мен се залюля и тръгна нагоре. Тялото ми стана нетърпимо тежко, залитнах и седнах, а после легнах право на коравия горещ под.

Всичко беше свършено. Корабът се вдигаше и ме отнасяше към неизвестното. Доколкото знам, бях първият човек, откъснал се от Земята и полетял зад пределите на атмосферата. Помня, че помислих за това и изпитах странно чувство на облекчение, че по-нататъшната ми съдба вече не зависи от волята ми. Скоро обаче мислите ми се объркаха. Теглото ми се увеличи около два пъти (нормално аз тежа около деветдесет килограма) и се почувствувах много зле: беше ми горещо и тежко. Така продължи не по-малко от четвърт час.

Изведнъж нещо ме подхвърли във въздуха. Стори ми се, че падам и с невероятна скорост се нося някъде в мрака. Очевидно корабът започна да се движи без ускорение и настъпи безтегловност. Когато разбрах това, ми стана леко и хубаво. Но чувството на радост бързо премина. Висях на два метра височина над пода. Наоколо се издигаха мълчаливите купища от разглобени машини, черни и безформени, люлееше се горещата тъмнина, а наблизо, на разстояние съвсем мъничко по-голямо от протегнатата ръка, висеше фенерчето ми. Не можех да го достигна, макар че така се изпъвах и извивах, че би ми завидял всеки акробат. Фенерчето светеше право в лицето ми, заслепяваше ме и ме караше да побеснявам. Но нищо не можех да направя. На всичко отгоре започна да ме мъчи нещо като морска болест. Вероятно към безтегловността организмът ми има непоносимост, както и към удвоеното тегло.

Гадеше ми се, виеше ми се свят и в края на краищата започнах да се ругая и се ругах, докато не открих, че седя на пода и фенерчето е на две крачки от мене. „Пристигнахме!“ — си помислих, фенерчето светеше както и преди ярко, значи, от момента на старта беше минал не повече от час. Даже и с оскъдните си познания по астрономия не можех да предположа, че това ще продължи толкова малко време.

Нямаше време за учудване и размишления. Тъмнината около мене се раздвижи. Нещо трещеше и цвърчеше над главата ми и на светлината на фенерчето видях фантастичната картина на самосглобяването на Пришелците. Пред очите ми черните машини обрасваха със своите чупещи се крака и стремглаво се втурваха надолу. Една след друга те се носеха край мен, изпълвайки въздуха с озон и горещ вятър, и изчезваха в мрака. Отново настъпи тишина, отнякъде лъхна рязка, неприятна миризма. Внезапно ми дойде наум, че атмосферата на чуждата планета може да не е подходяща за дишане. Но нямаше какво да се прави, трябваше да помисля за предстоящата среща с Разума от Другия Свят.

Станах, оправих панталона си, като се стараех да си придам по възможност представителен вид и започнах да чакам появяването на Стопаните на Пришелците. В това, че те ще се появят, не се съмнявах. Бях настроен бодро и почти тържествено. Нали представях земното човечество, а това не е шега!... Но минаваха минути, а никой не се появяваше. Както и преди ме обкръжаваше мъртва тишина и задушен мрак, усещах рязка, неприятна миризма. Тогава, малко ядосан, реших да намеря вратата и да изляза навън.

Вървах, вървах, светех си ту напред, ту пред краката, но стена все нямаше. И изведнъж забелязах, че вече не съм в склада на Пришелците, а в широк сводест тунел. Това ме порази: съвсем не бях забелязал кога се бяха свършили купчините. Явно вървах не в същата посока, в която ми се стори, че тичаха Пришелците. Нямаше смисъл да се връщам. „Рано или късно — мислех си аз — ще срещна Стопаните на Пришелците.“ Освен това, според мен, бях вече някъде до противоположния борд на кораба. Но като извървах по тунела още няколко десетки крачки, открих люк и се измъкнах навън, върху грапавата наклонена броня.

Очаквах да видя небе с непознати съзвездия, огромен ракетодром, живи хора, които посрещат своя звездолет-автомат. Нямаше нищо подобно. Отпред беше непрогледна тъмнина, под краката — топла грапава повърхност. Нищо друго. Започнах да съобразявам, да съпоставям фактите и в края на краищата дойдох до заключението, че най-вероятно е да се намирам в гигантски хангар за междузвездни кораби. Наистина, такъв извод почти нищо не обясняваше, но нали аз не можех да зная нравите и обичаите на

обитателите на непознатата планета. И щом като Мохамед явно нямаше намерение да иде при планината, най-добре ще бъде планината да тръгне да търси Мохамед.

Помагайки си със свободната дясна ръка (в лявата стисках фенерчето), започнах да пълзя надолу. Колкото и да е странно, повече не изпитвах нито страх, нито вълнение, нито предишното остро любопитство — само нетърпеливо и сърдито желание по-бързо да се срещна с някое живо същество.

Но ето че краката ми се плъзнаха в празно пространство и паднах. Добре помнех, че страните на кораба са полегати, да се падне от тях е немислимо. Но независимо от това паднах, и то от значителна височина, натъртих до болка петите си и дрънчейки с консервните кутии, се повалих настрана, като инстинктивно вдигнах ръката с фенерчето. Лъчът светлина се плъзна по гладка мрежа, метна се нагоре и освети плоското грапаво дъно на звездолета.

„Какво пък, можеше да бъде и по-лошо“ — бодро си помислих ставайки. И изведнъж видях светлина. Тя беше слаба, едва забележима, но сърцето ми подскочи от радост. Угасих фенерчето и гледах с широко отворени очи, като се страхувах да не изгубя това мъждукащо зеленикаво петънце. След това внимателно, но бързо тръгнах към него. За щастие, подът на „хангара“ беше равен и грапав като в звездолета. Скоро се оказа, че вървя край висока, леко наклонена стена, в която през всеки десет-петнадесет метра се откриваха кръгли и квадратни люкове. Бих надникнал в един от тях, но оттам стърчаха лапите на един Пришелец и аз сметнах, че най-добре е да не се спирам и да се движа с възможната най-голяма скорост. И ето че светлото петно стана по-ярко и внезапно се оказа под краката ми. Светлината се лееше от висок и тесен проход, прорязващ стената. Напъхах се в него и се спрях изумен.

Право пред мен имаше просторен тунел, осветен доста ярко, но необикновено. В първия миг ми се стори, че надлъж по стената в непрекъснати редици са разположени разноцветните витрини на магазини — жълти, синкави, зелени, червени. Дълбочината на тунела беше потънала във фосфоресцираща лека мъгла, стените бяха прозрачни като стъклени. Впрочем, това едва ли беше стъкло. По-скоро някакъв неизвестен метал или пластмаса. Зад стените бяха

разположени, разделени също с прозрачни прегради, камери с размери примерно петнадесет метра всяка, а в тези камери...

Това беше музей. По-точно — гигантски невъобразим „зверилник“. От първата камера се дръпнах уплашен като дете от таласъм. Там, наполовина потопена в зеленикаво-розова слуз, тържествено седеше кошмарна твар, напомняща на кръстоска от жаба и костенурка, голяма колкото крава. Тежката ѝ плоска глава с раззината уста беше обърната към мен, под долната ѝ челюст се тресеше в спазми мокра кожата торба. Беше толкова гадна, че ми се повдигаше. Разбира се, след това свикнах и я гледах без отвращение, само с любопитство.

В камерата отсреща се намираще нещо, което изобщо не се поддаваше на описание. То запълваше цялата камера — огромно, черно, люлеещо се. Пулсираща пача, покрита с месести мърдащи израстъци, плаваща в гъста, плътна атмосфера, която ту светваше с виолетова светлина, ту гаснеше като повредена неонова лампа.

И във всяка от камерите на този удивителен тунел-„зверилник“ мърдаше, пълзеше, дъвчеше, пулсираше, мятеше се, блещеше очи някакво същество. Там имаше слоноподобни бронирани червени стоножки с неправдоподобна дължина, облещени полуриби-полуптици, големи колкото автомобил, и нещо невероятно оцветено, зъбато и крилато, и нещо със съвсем неясни форми, потопено в зелено полупрозрачно желе, разлято по пода. В някои от камерите беше тъмно. Там от време на време пламваха разноцветни светлини, нещо мърдаше. Не зная какво имаше в тези клетки. Да си представи човек всичко това е трудно, а да го опише и разкаже — още по-трудно, невъзможно.

Струваше ми се, че тунелът няма край. Преброих петдесет камери, след това престанах да броя. Тунелът сякаш се извиваше по спирала, от време на време в стените отляво и отдясно се отваряха тесни проходи. Когато надниквах в тях, виждах същите плътни редици от ту разноцветни, ту тъмни витрини. Понякога притичваше Пришелец, святкаше с бяла светлина и хукваше надалеч, цвърчейки и почуквайки.

Изведнъж почувствах смъртна умора. Краката ми се преплитаха, главата ми се цепеше от болка. Отдавна ми се пиеше вода, но тъй като не успях да намеря овцете и кравите, бях решил все още да

не черпя от оскъдните си запаси. Сега жаждата стана нетърпима. За това допринасяха и горещината, и лошата миризма, с която някак си свикнах, и вълненията през последните няколко часа.

От старта е изминало не повече от половин денонощие, но бях така уморен, сякаш не бях спал най-малко няколко нощи наред. И когато попаднах в „незаселен“ участък на тунела — това беше цяла галерия от празни камери, които не бяха затворени с прозрачни прегради, чисти, сухи и съвсем тъмни — реших да спра. Извиках няколко пъти, за да ми е чиста съвестта. Все още ми се струваше, че Стопаните могат да ме чуят. Но никой не ми отвърна, само някъде далеч в тунела някой пришелец ситно тропаше с лапи.

С удоволствие се опънах на пода и измъкнах от пазвата съкровищата си. Любувах им се на светлината на фенерчето и... замръзнах. Бях забравил ножчето в джоба на куртката си! Това беше истинска катастрофа. Никога не съм си представял колко жалък е гладният човек, който има консерви и няма ножче да ги отвори. Най-напред се опитах да отворя кутията с катарамата на колана си. Като не успях, започнах да удрям кутията по пода и по ъглите на преградите. Тя се деформира, покри се с пукнатини, които успях да разширя с катарамата така, че да мога да измъквам съдържанието на тънки ивици.

Замислено смучех тези ивички и неочаквано забелязах, че проблема за ножчето за консерви ме занимава някак си повече от Стопаните и от тайните на „зверилника“. Въздъхнах, отпих малко вода от манерката и заспах.

На следващия ден или на следващата нощ, не зная, започнах отново да търся Стопаните. Надявах се да намеря и помещението, в което Пришелците държаха откраднатите автомобили. Там можеха да се намерят и продуктите, които карах за лагера от Пенджикент. И вода в радиаторите. Но нито автомобилите, нито продуктите не успях да намеря, затова пък в един от тунелите на „зверилника“ за своя най-голяма радост открих кравите и овцете. Това откритие ми достави най-чиста радост, при това съвсем безкористна, защото беше изключено да се добера до тези „земни жители“. Те не се чувствуваха зле, макар че на овцете като че ли им беше тесничко. Впрочем, скоро разбрах каква е работата. В една от съседните клетки видях огромен тигър, а в другата — жълти, постоянно движещи се животни, които много приличаха на

кучета. Това май бяха степни вълци, койоти. По пода на камерите на тези хищници бяха разхвърляни пресни кости и късове овча кожа. Оттук направих три напълно очевидни извода. Първо, Пришелците са натоварили такава голямо количество овце като временна храна за хищниците; второ, корабът на Пришелците е бил не само в Таджикистан, където, както е известно, няма нито койоти, нито тигри; и трето — в „зверилника“ има представители от животинския свят на няколко, може би на много планети и вероятно планети не само от нашата слънчева система.

Реших да действам планомерно и започнах да обхождам тунелите, коридорите и проходите по правилото на дясната ръка. Този метод е много добър за лабиринтите по Земята, но се оказа неприложим за небесния лабиринт. Небесният лабиринт беше подвижен! На мястото на вече познати проходи откривах глухи стени. Люкове изникваха и изчезваха като че ли по вълшебен начин.

Скоро направих удивително откритие. Бях приел този свят, в който — подобно на древния философ — скитах с огънче да търся Човека, за помещение на друга планета, хангар за звездолети, музей. И в края на краищата разбрах, че не е така.

Този свят се оказа неустойчив. Усещах движението му в пространството. Понякога теглото на тялото ми рязко нарастваше, подът изчезваше под краката ми, носех се настрани и се удрях в някоя стена. Понякога настъпваше безтегловност. В такива минути в камерите на „зверилника“ можеха да се наблюдават смешни и страшни картини.

Представете си крава, висяща във въздуха с краката нагоре. Впрочем, кравите и овцете се държаха в такава ситуация твърде спокойно, но тигърът!... Той се извиваше и гърчеше във въздуха, като се мъчеше с ноктестата си лапа да се вкопчи в нещо твърдо... А увисналата между пода и тавана великанска жаба, приличаше по-скоро на кошмарен сън, отколкото на обективна реалност! Но, общо взето, безтегловността очевидно не оказваше особено влияние на животните. Щом теглото станеше нормално, всичко влизаше в обикновените норми.

Някои зверове изпадаха в лудост от безтегловността. Случи ми се да наблюдавам бунта на огромна змееподобна твар. Тя се свиваше на стегнато кълбо и като се развиваше, със страшна сила удряше с

покритата си с рогова обвивка опашка съседната камера. Шумът от ударите ѝ чух от другия край на коридора. Хем красиво, хем страшно, в синкавата проблясваща мъгла се свиваше и развиваше гигантски дракон. От ударите подът под краката ми подскачаше. Пред очите ми стената се напукваше и покриваше с дълги извити цепнатини. Видях как в съседната камера, където имаше две големи черни същества, които приличаха на гъби с очи, запълзя синкав дим и „гъбите“ започнаха да се гърчат и трескаво и безпомощно да подскачат из камерата. После в камерата на разбушувалата се твар внезапно изгасна синьото сияние и в настъпилия полумрак започнаха бавно да се напластяват облаци белезникава пара. Тежките удари спряха изведнъж. Бунтът приключи. После имах възможност да видя тази змия още веднъж. Бяха я преместили в друга камера, в която тя си лежеше съвсем прилично. А гъбите с очите повече не видях. Камерата им остана празна, светлината в нея угасна. Когато поглеждах натам, виждах бързопреместващи се сенки. Според мен бяха на Пришелци. Май че поправяха стената.

Но аз се отклоних. Накъсо казано, много скоро започнах да се досещам, че се намирам на огромен междупланетен кораб, носещ се в пространството. Ако това беше хангар за звездолети, както мислех в началото, или музей-„зверилник“, както мислех по-късно, в крея на краищата щях да изляза оттук под небето на чуждата планета. Но не, това беше движещ се космически кораб, кораб, който през цялото време променяше режима на полета си с необяснимо за мене подвижно планиране на вътрешното пространство. Зад борда му можеше да има само пустота.

Останаха още два въпроса — има ли на кораба мислеци същества и колко дълго този междузвезден скитник (имам пред вид кораба) ще витае в пространството? Естествено, и двата въпроса увиснаха без отговор.

Оставаха ми още четвърт манерка вода и последната кутия с консерви. Тази кутия, впрочем, трябваше да се отвори, а водата вече бе започнала да се разваля и миришеше на блато. Седях с кръстосани крака в тунела и вдясно от мене в полутъмна камера святкаше с фантастични огньове някакво чудовище, а отляво една глупава крава замислено лижеше прозрачната стена на клетката си.

Беше много тихо. Далечният край на коридора тънеше в мрак. За първи път забелязах, че таванът на коридора е също прозрачен, на едно място го пресичаше светеща ивица и аз успях да забележа разчленена сянка на един Пришелец, която се плъзна напречно на тази светла ивица. Опитах се да си представя това грандиозно творение на Разума — звездолета, управляван с механичен мозък, изпълнен с най-сложни механизми, проточил се на стотици метри от мен нагоре и надолу, наляво и надясно. „Нима тук няма нито един жив носител на разумна мисъл?“ — си помислих. — „Не може да бъде. Хиляди тонове прозрачен метал, стотици паякообразни машини — и нито един Човек?“ Това човек можеше да си въобрази, но беше трудно да повярваш в него. Само преди десетина дни аз самият можех да си представя такъв огромен космически кораб, но в никакъв случай не бих повярвал в съществуването му. Виждах безкрайните прозрачни коридори и пипах с ръка грапавия, едва затоплен под, доверявах се на ръката си, но не можех да си представя, че освен мен тук може би няма нито един човек.

От тези мисли ме отвлече кравата, която изведнъж престана да облизва стената, отиде в дъното на камерата и започна да лочи от прозрачен съд. С особена острота почувствувах пресъхналото си гърло и глада. И изведнъж се досетих. Скочих и затичах по коридора, като виках високо. Трябваше ми Пришелец. Който и да е. Но колкото може по-скоро: не ми стигаше търпение да чакам.

Бързо намерих Пришелец. „Паякът“ седеше в полутъмната зала до стената и ровеше с предните си крака в черен малък отвор. Не ми обърна никакво внимание. Имаше вид на много зает и беше неприветлив, но аз все пак го извиках и когато това не помогна, цапнах го по гърба и опарих ръката си. Не можех да разбера къде са му предните и къде задните крака, но като се поколебах малко, се реших. Бръкнах в пазвата си, извадих консервената кутия, поставих я на пода и казах:

— Ето. Вземай, приятелю, и я носи в склада.

Надявах се, че Пришелецът ще замъкне консервата и ще я прибави към другите земни предмети, а аз ще тичам след него макар и по целия кораб, но ще намеря този склад, и тогава всичко ще стане по-просто и по-лесно. Но Пришелецът известно време стоя неподвижно, а

след това взе кутията, повъртя я в лапите си и отново я сложи на пода. Бях разочарован.

— Защо правиш така? — му казах.

Пришелецът стоеше безмълвно.

— Какво има? — попитах.

Пришелецът звънко щракна, хлопна някаква вратичка и без да се обръща, се отдалечи. Взех кутията и веднага видях, че е отворена. Впрочем, тя беше разрязана през средата и горната половина се отдели от долната, а долната остана на пода. Въздухът се изпълни с прекрасния аромат на съомга и аз не издържах. Взех половината кутия и я изядох. След това отпих от вмирисаната вода от манерката и се почувствувах най-доволния човек във вселената. Можех отново да продължавам изследванията си.

Като начало тръгнах край стената, тъй като в края на краищата ми беше все едно къде ще вървя и скоро се натъкнах на Пришелец, според мене, на същия. Във всеки случай и този копаеше в стената, озаряван от сини искри. Приблжих се до него и казах: „Благодаря“. Казах го съвсем сериозно, макар че повече би ми харесало, ако Пришелецът ми беше помогнал да намеря склада. После приклеках до него и започнах да наблюдавам. Пришелецът щракаше, светкаше и аз се опитвах да разбера какво прави, но така и не разбрах. Пришелецът свърши работата си и се погледнахме един друг. Тоест, аз погледнах към него. Къде гледаше той, беше трудно да се разбере. И тогава започнах да разговарям с него. Говорех му така, както някой скучаещ човек беседва с куче. Отначало просто дрънках: какъв си ти, братле, умник и така нататък. Той не си отиваше и тогава сякаш ме обзе някакво вдъхновение и започнах да му разказвам за Земята, за хората, за себе си и за археологията. Говорих дълго и той все стоеше и слушаше, неподвижен като статуя и изведнъж забелязах, че около мене са се събрали още пет Пришелци.

Тогава разбрах. Те слушаха и правеха запис. Станах. Събрах мислите си и заговорих. Това не беше първата ми лекция, но такава лекция още не бях чел никога. За първи път от няколко дни чувствувах, че върша нещо наистина полезно. Има си хас, та нали чрез Пришелците се обръщах към непознатите Господари на всички тези машини. Разказвах за Земята и човечеството, за войните и революциите, за изкуството и археологията, за великите строежи и

великите планове. Опитах се да разкажа за постиженията на нашите точни науки, но се страхувам, че в тази част на лекцията ми имаше неясноти и неточности. Не можах да се реша да разкажа за атомните и водородните бомби и за отровните газове. Кой знае защо ме досрамя... За всичко останало разказвах подробно и с увлечение. Мисля, че ако Господарите разшифроват този запис — а в това не бива да се съмняваме — те ще бъдат доволни. Най-малко ще знаят, че техни машини са се срещнали с братя по Разум.

Когато свърших и казах „Това е всичко“, Пришелците постояха още малко, след това изведнъж светнаха и докато си триех очите, изчезнаха всички до един.

Известно време вървах из коридора под впечатлението на това събитие. Бях много горд и престанах да се боя от Пришелците. За мене сега те бяха нещо като пощенски кутии, на които поверих своето послание към другото човечество. Това не значи, разбира се, че бях престанал да се възхищавам от тези забележителни механизми. Просто изведнъж с цялото си същество осъзнах, че те са много хитроумно направени, но все пак си остават само механизми.

Но, разбира се, изпълнението на моята мисия не облекчи положението ми. Извървах, както ми се струва, целия етаж и нищо ново не намерих. Даже не открих по какъв начин да се кача някъде по-високо. Доядох консервата и много скоро започнах да гладувам истински.

Мотаех се около камерите на земните животни, дълго стоях пред тях, гледайки жадно как койотите разкъсват на парчета нещо бялорозово и лочат вода. Да, на кораба имаше и храна, и вода. В кошарата останаха всичко три овци — тях вероятно решиха да запазят и сега хищниците се хранеха с някаква друга храна, може би синтетична. На кораба имаше храна и вода, твърдо знаех това.

Веднъж попаднах в широк и нисък коридор, в пролука, по която можеше да се ходи само наведен. Проникнах в нея доста далеч и изведнъж пред мен се чу познатото цвърчене и металическо звънтене. Насреща ми тичаха двама Пришелци. Обикновено те ходеха поотделно, но не това ме поразя. Пришелците мъкнеха някакъв предмет — дълъг и белезникав, приличаше на одялан дървен труп. И от това дърво миришеше на... — не зная как да опиша тази миризма, а и вече не я помня — миришеше на храна. Пришелците носеха храна. И

когато белият ухаещ предмет се изравни с мен, скочих върху него. Дърпах го към себе си, стисках го, притисках се с цялата си тежест върху него. Пришелците продължаваха да го носят напред, без да ми обръщат внимание и ме влачиха около десетина метра. След това паднах. В ръката ми остана голям къс меко ароматно вещество, наподобяващо на сирене. Пришелците продължиха по своя път, а аз начаса си устройх богато пиршество. Струва ми се, че беше много вкусно.

Впоследствие извърших още няколко пъти такива грабежи. Струва ми се, че Пришелците не забелязаха това. Два пъти се натъпках до преяждане. На третия път попаднах на такава гадория... Явно, не беше предназначена за „земляните“. Миришеше на нишадър и на нещо като нефта. Така или иначе, гладът не ме мъчеше много. Но затова пък жаждата...

Като зеницата на очите си пазех последните глътки вода. Но настъпи часът, когато не издържах и изпих всичко до капка. Хвърлих манерката в тъмното. Мисля, че тя и сега лежи още там. Според пресмятането ми, това се случи на десетия или на единадесетия ден. Оставаше ми само фенерчето с последната, наполовина изтощена батерийка и буца синтетична храна, която бях откраднал от Пришелците.

Много скоро ми стана съвсем зле. Умирах от жажда. Освен това синтетичната храна не беше съвсем доброкачествена. Всеки случай, онази, която вонеше на нефта, не ми хареса. С една дума, стана така, че ми се подкосиха краката, зави ми се свят и аз паднах на пода точно наред коридора.

И тогава се случи нещо странно. От самото начало ме занимаваше мисълта защо Пришелците, които ме бяха отвлекли на върха на тепето, престанаха да ми обръщат внимание, щом като ме разгледаха по-добре. Вертолетът им ме отвлече, когато пълзях на четири крака по стръмния склон. Тогава нищо не можах да разбера: внезапният рев на моторите, удара в гърба, яките клещи, които ме стискаха, и тъмнината. Успях само бясно да изрева, и да усетя мирис на озон, след което имаше отново светлина и вече бях на площадката за излитане на Пришелците.

Но тук, на огромния безжизнен кораб, аз се ориентирах за някои неща. Очевидно Пришелците бяха обучени, ако мога да се изразя така,

само по отношение на неразумни същества, на всичко, което пълзи, катери се, тича на четири крайника. Иначе не мога да си обясня факта, че Пришелците, които съвсем не ме забелязваха, докато стоях изправен, проявиха такава поразяваща активност, щом започнах от слабост да пълзя. През шума в ушите си чух техния тропот и цвърчене и в лъчите на фенерчето видях, че се бяха събрали на неголяма групичка. Изведнъж се хвърлиха върху мен. Хванаха ме отстрани и ме повлякоха някъде. Те ме изгаряха като нажежена печка, но от миризмата на озон ми стана по-добре; отскубнах се и се опитах да се изправа. Успях, и щом се изправих, стъпих на крака и заговорих с тях (не помня точно какво казах, струва ми се: „Какво правите, момчета?“), те веднага ме пуснаха и ме наобиколиха, цвърчейки оживено. Сега вече започнах нещо да разбирам. Докато се държах на крака, бях за тях Господарят. Хомо Сапиенс Еректус, същество, неподчинено на тях. Господар на Всичко Съществуващо. Но, заставайки на четири крака, аз моментално се превръщах в животно, което трябва да се хване, да се затвори в клетка, да се изучава... и... да се храни и пои. Последното съображение ме накара дълбоко да се замисля.

Но аз не се възползувах от тази възможност. Страшно бях жаден и гладен, бях отслабнал, но не се възползувах. Да седя в съседство с кравите, да се угоявам, да дъвча дъвка?... Тази мисъл ми внушаваше отвращение и ужас. В този момент особено силно, както никога досега, се почувствувах Човек. Изправих се, изпъчих гърди и кряснах сърдито на Пришелците да се махнат. И те се магнаха. Погледаха, поцвърчаха и се магнаха.

Жаждата, нервното изтощение, лошата миризма, смъртната умора свършиха работата си. Струва ми се, че започнах да бълнувам. Изведнъж си въобразих, че се намирам на борда на исполински междупланетен „Летящ холандец“, че Пришелците са механичните призраци на своите отдавна умрели Господари, които някога са били проклетни за някакво чудовищно престъпление, че някъде в недрата на този кораб се крие духът на техния капитан, марсианският ван Стратен или ван дер Декен, обречен заради непостижимите си грехове на вечни скитания из космическите бездни. Така се чувствувах последните дни от пребиваването ми на кораба. И именно в тези последни дни направих най-забележителните открития.

Безплодните търсения на Човек и вода ме доведоха в една от празните камери. Помня, че това беше един съвсем незаселен тунел. Там беше тъмно и горещо. Лъчът на фенерчето се плъзна по стената и изведнъж като че ли ме удари ток. Стори ми се, че окончателно съм се побъркал. На стената видях груба рисунка на голяма птица с разперени криле и кратък надпис. Надписът се състоеше само от седем знака, написани на редове криво и небрежно. Птицата беше нарисувана с някаква гъста засъхнала боя, тя рязко се открояваше върху сивата стена. Буквите бяха надраскани с нещо остро. Представяте ли си чувствата ми? Стремглаво се втурнах навън. Тичах по коридора. С нова сила и надежда се заех да търся себеподобен. Не зная защо, но бях уверен, че ще го намеря, макар че надписът и рисунката са могли да бъдат направени преди хиляди години. Много скоро силите ми се свършиха и паднах в несвяст, а когато се свестих, вече не можах да намеря онази камера. Нещо ме теглеше нататък, но... Впрочем, чакаше ме още едно откритие, по-значително и по-странно.

Не помня как попаднах в нисък дълъг тунел, който ме доведе до един кладенец, истинска бездънна пропаст. Лежах край него и с тъпо любопитство се вглеждах в черната глъбина, от която прииждаха вълни от гореща смрад. Струваше ми се, че долу се движат огънчета, припламват ярки бели искри. Наместих се по-удобно, сложих брадата си върху юмруците на ръцете си и изведнъж лакътят ми потъна в нещо меко. С мъка станах и го осветих. Редом с мене лежеше труп. Поточно — мумия — изсъхнало почерняло човешко тяло. То лежеше на самия край на кладенеца, свито на топка, с колене, сгънати към главата. Малко, изсъхнало, овъглено...

Дълго го гледах, като се стараех да разбера бълнуване ли е това или действителност. След това се реших и докоснах с трепереща от слабост ръка ръката на мъртвеца. Тя се разпадна на прах и под купчинката черен прах блесна метал: това беше странен амулет — малка тежка платинена статуетка на човек с три пръста. Взех го внимателно, очистих го от праха и го мушнах в пазвата си. Той малко ме интересуваше в този момент. Стоях, гледах черната мумия и виждах собствения си край. Разбрах, че няма на какво повече да се надявам. Мислено виждах този дребен човек, когато е бил още жив, пълен със сили и истинско човешко любопитство, когато той като мен се е опитвал да проникне в тайната на чуждия звездолет. Вероятно това се

беше случило много отдавна. Кога? Кой е той? Какви образи са се явявали пред очите му? Кой не е дочакал завръщането му?

За последните дни или часове от пребиваването ми на звездолета имам само твърде смътни представи. Вероятно тогава вече съм бил болен. И може би това, което сега ще разкажа, просто да ми се е привиждало.

Струва ми се, че седях в огромна зала, пълна с някакви сложни блестящи машини. Странни усещания ме бяха обхванали. Чувах гласове и силна, неритмична музика. Усещах, че някой ме гледа в очите. Не зная как да обясня това: чувствавах погледа, но не виждах очите. Не зная защо не ги виждах — може би те бяха на безброй милиони километри от мене, а може би, въобще ги нямаше... Но погледът беше внимателен, съсредоточен, учуден. Не помня колко продължи това. Появиха се Пришелци и внимателно ме вдигнаха. Подчиних се. Бях ужасно слаб и едва се държах на краката си. Понесоха ме някъде. След това имаше тъмнина, безтегловност, рев на мотори и свежий, познат, безкрайно роден вятър на Земята в лицето ми.

В този момент за кратко дойдох бързо на себе си и съвсем инстинктивно разбрах какво става. Разбрах, че ме връщат на Земята. По Заповед на Господарите си Пришелците връщаха на Земята двукракото разумно същество, проникнало при тях без разрешение, без да прецени силите и възможностите си. И реших, че всичко — плановете ми, намеренията ми — всичко, което ми се удаде, отива по дяволите. Започнах да се дърпам. Охо, как се дърпах! Виках, молах ги да ме върнат на кораба, да ми покажат Господарите си... Последното, което запомних, беше ревят на моторите на вертолета, ослепителния блясък и усещането на влага и студ.

Останалото е известно. Прибрали ме военни, които случайно били наблизко. Изпратили ме в болница. Научих за това по-късно, когато се свестих и окончателно се оправих. Бил съм в безсъзнание почти половин година. Лекарите установили, че организъмът ми бил силно изтощен, имал съм двустранно възпаление на белите дробове, мозъчна треска и още нещо. Специалистите не могли да определят каква е тази болест. Подозирам, че съм я хванал на кораба. Но въпреки всичко оздравях. Оздравях и си спомних, когато ми разказаха за някои неща. Това е всичко.

Моите приключения не отидоха напразно. Казват, че много съм помогнал на Сталинабадската комисия. Освен това се убедих, че жена ми ме обича, че приятелите ме ценят и че машините не ме разбират. Мисля, че тези знания ще ми потрѣбват по-нататък... ако имам щастието да попадна отново при Пришелците. Впрочем, сега не се разделям с ножчето за консерви. Дяволски полезна вещ! С него освен всичко друго могат много удобно да се разрязват и книги.

Но колко жалко, че това бяха само машини!

ИЗВАДКИ ОТ ПРОТОКОЛА НА ЗАКЛЮЧИТЕЛНОТО ЗАСЕДАНИЕ НА СТАЛИНАБАДСКАТА КОМИСИЯ

... Няма съмнение, че Пришелците са били изпратени на Земята с чисто изследователски цели. Черните Вертолети и паякообразните машини или не са били въоръжени, или не са използвали оръжие. Изобщо трябва да се подчертае, че Пришелците са се държали с хората твърде предпазливо. Случаи на ранявания или осакатявания няма. Лозовски е бил оставен на Земята много внимателно. Реалните щети, причинени от Пришелците, са малки и би било неразумно отвлечането на няколко автомобила, крави и овце да се разглежда като враждебно действие...

Пришелците са били наблюдавани на Земята в течение на три дни: на 14, 15 и 16 август 19... година, при което „паяците“ са били видени от малцина. Черни Вертолети се появиха над всички големи населени пунктове в радиус сто и петдесет — двеста километра от площадката за кацане. Един от тях е бил засечен от наши самолети недалеч от афганистанската граница. На предложението да ги последва към летището, той, разбира се, не е отговорил и летците са били принудени да го обстрелват. С очите си те са видели избухвания на бронебойни снаряди върху черния му корпус. След няколко секунди вертолетът изведнъж с невероятна скорост се извил настрани и паднал като камък в някаква теснина, забулена от гъсти облаци. Летците бяха убедени, че той се е разбил, но от записките на Лозовски става известно, че се е върнал благополучно при звездолета. Това е бил единственият случай на въоръжено стълкновение с Пришелците, при който хората са открили огън...

През нощта на 14-ти и 15-ти на територията на Средна Азия и Северен Афганистан радиовръзките бяха прекъснати за няколко часа.

Без съмнение, това е в резултат на нощната дейност на Пришелците, описана от Лозовски...

Очевидно, паякообразните машини са от рода на така наречените УЛМНП — Универсални Логически Машини с Неограничена Програма, т.е. кибернетични машини, способни при всяка ситуация да извършват действия, най-логични и целесъобразни от гледна точка на основната им програма. Хипотезата за възможността за създаване на такива машини е била неотдавна изказана в Института по теория на информацията на АН на СССР. Много неща остават неясни — например какви източници на енергия използват те, каква е принципната им схема. Не е ясно също така по какъв начин са успели да съчетаят тази сложност и такава мощност с толкова малки размери. За такива съвършени механизми ние можем само да мечтаем...

Трябва да се отхвърли мнението, че Господарите на Пришелците са построили паякообразните машини по свой образ и подобие. Изхождайки от най-общи съображения, а също и от това, че тези машини реагират на човека, считаме, че господарите не се различават много от хората...

Обръщаме внимание на описанието на Пришелеца с „очи“. Каквото и да е било предназначението на тези приспособления, двете „черни очи“ са били вероятно оцветени в оттенъци на ултравиолетовия цвят, които за човека изглеждат черни. Вероятно Господарите различават само пет основни цвята, от които ние, хората, виждаме само три...

Необходимо е да признаем, че създателите на звездолета и паякообразните машини са отишли далеч напред в сравнение с нас в областта на техниката и на кибернетиката...

Разказът на Лозовски създава у нас представата за една исполинска космическа лаборатория, пусната в междузвездното пространство неизвестно от кого и неизвестно кога. Тази лаборатория е необитаема, тя е съоръжена с твърде сложни кибернетични устройства с извънредно сложна и подробно разработена програма. Лабораторията се придвижва от звезда към звезда, фиксира нейните физически характеристики и в случай, че звездата има планетна система, изследва всяка планета, като изпраща на повърхността ѝ автоматични разузнавачи — конуси с паякообразни машини за събиране на материал — проби от атмосферата и почвата, образци от

флората, фауната, минералите. За тази цел лабораторията става временен спътник на планетата и се върти около нея, докато не се получат всички сведения, запланувани в програмата. Ако планетата е населена от разумни обитатели, вземат се и образци от оръдията на труда, техниката и културата, но в никакъв случай не се вземат представители на самите разумни обитатели. Как машините различават разумното същество от другите видове животни, не е ясно. Възможно е известна светлина върху това да хвърля мнението на Лозовски, но то е неубедително...

Радиометричното изследване на площадката за кацане на Пришелците не откри никакви признаци на повишена радиоактивност. Очевидно, двигателите на звездолета-конус са построени на друг принцип, различен от ядреното разпадане или ядрения синтез. Изобщо много признаци свидетелствуват за това, че Господарите използват видове енергия, още неизвестни на земното човечество...

Наличието на сила на тежестта в космическата лаборатория ни кара да предполагаме, че съществува или собствено въртене на лабораторията, или пък възможност да се създават изкуствени гравитационни полета...

Фактът, че звездолетът е бил съоръжен с такива превъзходни машини показва, че Пришелците са дошли отдалеч — най-вероятно от друга планетна система. На най-близките планети ние бихме открили следи от цивилизация, способна да създава подобни механизми. Вероятно, Пришелците са били изпратени от една от най-близките звезди, макар че не е изключено гигантската лаборатория да странствува в Космоса хиляди или даже десетки хиляди години и да е пусната от твърде отдалечен участък на Вселената. В полза на последното предположение свидетелствува изобилието и разнообразието на образци от флората и фауната...

Засега не е известно откога космическата лаборатория е станала спътник на Земята и ще остане ли тя спътник понастоящем. Не е изключено именно нея да са открили преди няколко години астрономите от Атинската обсерватория в съзвездието Орион. Почти е сигурно, че тя е била наблюдавана от Тер-Марукян, младата сътрудничка от Симеизката обсерватория. Тя е наблюдавала много слаб обект от девета звездна величина, който се виждал само една нощ и получил пророческо наименование — „Черният спътник“. Тер-

Марукян решила, че това е отломък от американската речета-носител, която се взриви през май в горните слоеве на стратосферата. Данните от наблюденията позволиха да се определи, че орбитата му е силно разтегната, перигеят е около десет хиляди, апогеят — един милион километра, периодът на въртене — около четиридесет денонощия. Обаче на следващата нощ той не е бил открит на изчислената орбита... Трудността при наблюдаване на космическата лаборатория се състои в това, че тя, първо, от време на време се придвижва самостоятелно и второ, е оцветена в сив или черен цвят. Освен това материалът, от който е направена обшивката (както и обшивката на разузнавача-конус) без съмнение поглъща радиовълните, а това затруднява много наблюденията със средствата на радиоастрономията и радиолокацията...

Не е изяснено защо в кораба съществува атмосфера, състояща се до голяма степен от въздух. Тя е спасила Лозовски, но на механичните Пришелци очевидно, не е нужна. Може би възможността на борда да се появи разумно същество е била предвидена от програмата на кибернетичния „мозък“, който управлява лабораторията?

Чие тяло е намерил Лозовски в лабораторията? Как, кога и откъде е попаднал в лабораторията човекът с амулета? Кога и откъде са взети странните същества, населяващи „зверилника“? За какво са необходими те на Пришелците? Накъде е насочен пътят на лабораторията, след като напусне Земята? Не е ли тя един остроумно построен разузнавач, космическа сонда, след която ще последва посещение на Разум от Друг Свят?...

Интерес представляват последните видения на Лозовски, които самият той счита за бълнуване. Като взима предвид исполинското равнище на техниката на звездолета и паякообразните машини, комисията не счита, че е съвсем невероятно Господарите на Пришелците да разполагат със средства за комуникация, чиито принципи засега не са ни известни.

Възможно е, че именно благодарение на това Разумните Господари на Пришелците са открили местонахождението на Лозовски в кораба и са го върнали на Земята.

Въз основа на изложеното по-горе Сталинабадската комисия настоятелно препоръчва на всички астрономически обсерватории на Земята и преди всичко на обсерваториите от СССР незабавно да

организират редовни търсения на неизвестния спътник на Земята с патрулни оптически и радиоастрономически средства...

Героичният опит на Лозовски да установи контакт с машините в отсъствие на техните Господари е бил, разбира се, по начало обречен на провал. Но Лозовски извърши огромно дело: *научи и разказа*. Без съмнение, това беше голям подвиг, достоен за съветски учен, представител на Човечеството с главна буква...

---

[1] Биштокутар — таджикска игра на карти ↑

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, броеве
3,4,5/1983 г.

Преводът е със съкращения.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.